

Sivert Grubbes dagbog 1599:

17.april: Gik Kongen i København ombord på Skibet Victor, og ved middagstid lettede Skibet Anker.

21.april: Hele denne Dag måtte vi ligge for Modvind ved Flækkerøen (ø ud for det sydligste Norge). Det blev alle under Livsstraf forbudt at kalde Kongen andet end 'Kaptajnen'. Og her nævntes Varøen (ø ud for det nordlige Norge) som det sted, hvor alle skibene skulde indfinde sig, om de måske skulde blive skilte ad på Rejsen.

29. april: Det strenge Vejr holdt stadig ved og sinkede vor Rejse. På Grund af den stærke Storm kunde vi ingen Prædiken høre.

30. april: Den rasende Nordenstorm holdt endnu ved, først hen imod Natten begyndte den stille lidt af, og Vinden gik lidt mere om i Vest.

3. maj: Vejret var endnu klart, men Vinden gik i Nord og bragte så stærk en Kulde. Vor Præst sagde i en Tale, som Kaptajnen dog ikke hørte, at vi ikke var rigtig kloge, at vi forlod den gode årstid for at flakke om i disse kolde og uvenlige Egne.

4.maj: Efter Prædiken blev der holdt Standret over nogle lovbyggere, der havde gjort sig skyldige i at spise under Prædiken, og de blev dømt til at miste en Måneds Hyre. Solen gik ned i Nordvest, og stod straks efter op i Nordøst. I disse Egne er der nemlig på denne Tid ingen Nat.

6.maj: Om formiddagen blæste det meget lidt, og Himlen var overordentlig klar, hvorover vi glædede os meget. Det var da fuldkomment Havblik. I dag kunde vi atter sætte ret Kurs, efter at vi i ni Dage havde krydset omkring uden at vide hvor. Vinden var Nordnordøst. Jeg var i "Capernaum" ('Kaptajnens' Kahyt) og tabte mine Penge (i Spil).

14.maj: For god Medbør kom vi endelig med alle vore Skibe, undtagen Papegøjen, til Varø Havn omtrent Kl. 8 om Morgenen. Her traf vi to engelske Skibe, som straks overgav sig. Hvad der var i Skibene blev erklæret for god Prise (lovlig erobring af skib og skibslast). Ved indsejlingen så vi det usle Fort og en Trækirke, som vor Barber anså for et Rensdyr. Det er en By, hvis Huse består af underjordiske Huler, elendige Fiskerhytter. Præsten, der svarer til Stedet, er et uvidende Asen, som jeg kendte fra København af og som blev ud fra Universitetet; nu går han for at være en fortræffelig Præst her; men Tilhørerne er som Præsten. Han besidder stor Autoritet hos disse Kvæghoveder. Han sagde til mig, at han intetsteds hellere vilde være end her, og han takkede Professorerne i København for, at de havde smidt ham ud fra Universitetet.

16.maj: Vejret var klart, men Luften meget kold; Vinden var vestsydvest. Omtrent Kl. 6 om Morgenen var vi ud for Stangenæs. Her var der nogle københavnske Skibe, fra hvilke nogle danske Mænd kom til os og klagede over den Uret, Englænderne tilføjede dem, idet de med Magt og væbnet Hånd havde frataget dem nogle Både fulde af Fisk. Ved Middagstid tog vi i Havnen Dibin et engelsk Skib kaldet Purchins. Omtrent Kl. 8 om Aftenen stødte vi ved Indsejlingen til Havnen Olenia paa et skjult Skær, på hvilket Skibet blev stående og Kølen led. Ved Bølgeslagets stærke Tilbagegang blev vi imidlertid atter flot og frelstes således ved Guds Beskyttelse fra den overhængende Fare. Siden måtte vi bestandig holde Pumperne gående, da Skibet tog Vand ind... Medens vi lå i Havnen Olenia, kom en russisk Befalingsmand, som de kaldte "Gylvanisch" med ti andre velklædte Russere. Denne

Befalingsmand overbragte vor Kaptajn sine Gaver, nemlig en meget god Skinke og et stort Brød af en udmærket Smag, og eftersom han havde hørt, at Kaptajnen havde lidt Skibbrud, ville han gerne være ham til Tjeneste med hvad han kunde. Kaptajnen takkede ham og hans Ledsagere, og lod dem beværte således på Skibet, at de kom fra Borde som Svin og Bæster.

29.maj: Om Morgenen tidlig nåede vi til Varhus, hvor vi tog et hollandsk Skib. En hollandsk Skipper, som ved et Tilfælde blev ihjel skudt, begravedes her. En af vore Skibspræster, Hr. Niels, skulde efter Kaptajnens Befaling forrette Begravelsen, og da han var dygtig beskænket, brugte han ikke mange Ord. Han sagde nemlig: "Hvor han er født, det ved jeg ikke, lige så lidt som hvem der er hans Forældre, hvorledes han levet, er mig heller ikke bekendt; derimod ved jeg til Punkt og Prikke, hvorledes han er død; men da I andre jo også vide god Besked dermed, så behøver jeg ikke at udbrede mig vidtløftig derom, og derfor slutter jeg hermed min Tale".

7.juni: Idag så vi et engelsk Skib i en Afstand af to Sømil. Hele Flåden vendte da og forfulgte det fra Kl. 6 om Aftenen til Kl. 12 den næste Dag. Vor Victor (kongens skib) var en Mil og mere forud for de andre Skibe. Da Engelskmanden så, at han ikke kunde sejle fra os, lod han Sejlene falde og holdt ned imod os. Efter at han havde forevist sit Søpas, fik han Lov at sejle; men for de to Kanonskud, som vi havde affyret, fordi han ikke ville lade sine Sejl falde og vente på os, måtte han give to Rosenobler (guldmønter), et Fad med en engelsk Drik tilligemed to Tønder hollandsk Brød af udmærket Mel. Kaptajnen (den engelske) undskyldte sig med, at han anså vort Skib for en Sørøver, hvilket var en sløj Undskyldning.

11.juni: Luften var klar og skyfri; Stormen stillede lidt af, og vi drak noget i Kaptejnens Kahyt.

16.juni: Vinden blev i det samme Hjørne, men Himlen var klar. Vi så en Fugl, som Skipperen kaldte Ellu, som man plejer at se i disse Egne under stærke Storme. Vi havde ombord en sort Kat med lange Hår og meget større end vore danske Katte, som en af Kaptajnens Hornblæsere havde stjålet i byen Kildin fra en kone. Da Hornblæseren havde skyndt sig for at komme ombord med Katten, var Konen løben efter ham grædende og skrigende, at hun ville have sin Kat igen; han havde tilkastet hende en halv Daler. Konen havde dog ikke villet lade sig stille tilfreds dermed, men var bleven ved at råbe på sin Kat, som han imidlertid tog ombord med sig. Vor gamle og overtroiske Skipper Amon, der var født i Trondhjemseggen og opdraget i Nordnorge, og som godt kendte disse Folks Natur og flere Gange havde erfaret, hvad de formåede, bad nogle af vore Folk om, at de dog vilde bede Kaptajnen om, at han ikke længere ville beholde den Kat ombord, da den sikkert var årsag i, at vi havde så stor og usædvanlig Storm og Modvind. Den følgende Dag, der var en søndag, efter Prædiken, anklagede vi da efter vor Skippers Råd denne Kat for Kaptajnen og sagde, at den var Skyld i disse Storme, og bad ham, at den måtte blive kastet overbord. Kaptajnen ville meget nødig indlade sig derpå, da katten besad en vidunderlig Behændighed; den havde undertiden fanget Fugle, som sad på Tovværket. Det havde den også gjort nogle Gange midt under Prædikenen, så Matroserne ikke havde kunnet styre deres Latter. Da vor Præst havde bemærket dette, var han blevet meget vred, og havde forladt sin Tekst og begyndt at skælde ud på Matroserne og sige, at nu var det ikke Tid at le, nu skulle de påkalde Gud. Dette fortalte vi nu Kaptajnen, som ikke havde været tilstede ved Gudstjenesten, og sagde, at Katten havde forarget Præsten og forhindret Tilhørerne i at høre Guds Ord. Det var godt, at vi havde den sidste Grund at støtte vor Anklage til; thi vi havde flere Gange hørt Kaptajnen sige, at han intet havde bragt med sig fra disse Egne, der var ham så kær som denne Kat. Kaptajnen måtte da endelig give efter for vor Anklage, hvorpå Dommen over den elendige Kat blev overladt til Skipperen, der kendte for Ret, at den skulle kastes i Havet og

druknes. Kaptajnen ville ikke, at man måtte gå så strengt til værks med den, men befalede, at den skulle sættes i et Kar, bunden, for at den ikke skulde springe ud, og forsynet med Føde for en Måned, så den måske kunde komme tilbage til sin Herskerinde, som nødig havde villet miste den og havde grædt over den, som om den havde været hendes eget Barn. Skipperen ville absolut, at den skulde dø, formodentlig for at forsone de vrede Guder Æolus og Neptun; ellers kunde den vende tilbage til sin Herskerinde. Enden på Sagen blev, at Katten blev sat i et Kar og med Lempe firet ned i Havet, og således tog den Afsked fra os.

17.juni: Nu lagde Vinden sig; måske Æolus og Neptun havde ladet sig forsone ved det Offer, vi havde bragt dem, af vor Kat.

19.juni: Vinden var gunstig ligesom i går, men det var noget koldere. Vi så i dag en del små Hvaler. Med alle Sejl til skød vi nu en stærk Fart for en strygende Medbør. Ligesom Vinden begunstigede vor Rejse, således føjede Lykken mig meget i Kaptajnens Kahyt; thi jeg vandt i Skakspil nogle Rosenobler, og ovenikøbet drak jeg dygtig af en sød Vin, som Kaptajnen kaldte "vin du Mont Esperance".

21.juni: I Herrens navn kom vi fra Verdens Ende til det længe forønskede, velsignede Bergen. Under hele Byens Jubel og almindelige Lykønskning til ankom vi til Bergenhus.

23.juni: Kaptajnen indbød alle Adelsmænd, der havde været med på Rejsen til et Gilde i Apotekerens, Nicolaus de Freuncks, Hus, og der blev vi svært beværtede. De smukkeste Piger fra Bergen var tilstede og vi dansede ordentlig med dem, glade over, at vi endelig var kommet til et Sted, der var efter vor Smag. Til sidst, da vi havde drukket tæt og danset nok, slog vi Apotekerens Vinduer i Stykker, og drog Omsorg for, at Kaptajn Christian Frederiksens og alle vores Våbenmærker blev indsatte i dem til Erindring.

20.juli: Ankom vi lykkelig og vel på Københavns Red ved Guds nådige Beskyttelse, som så vidunderlig og nådig har bevaret os på denne lange og farlige Rejse. På vort Skib er der på hele Rejsen ikke død nogen af Besætningen. Ønske ved vor Sørejses Slutning: Nok har jeg pløjet den skummende Sø, nu jeg priser det tørre. Gudene give, at jeg aldrig mere komme til søs.

(Fra Holger Fr. Rørdam 1873. Oprindeligt trykt i Danske Magasiner, 4.række II, s.389. Bearbejdet).